

CAMELS PERFORMANS DEĞERLEME MODELİ: TÜRKİYE'DEKİ MEVDUAT BANKALARI ÜZERİNE AMPİRİK BİR UYGULAMA

*İlhan EGE**

Emre Esat TOPALOĞLU†

Özlem KARAKOZAK‡

Özet

CAMELS performans değerlendirme modeli, bankaların risk bazlı denetimi sırasında genel durumunun belirlenmesinde ve uzaktan gözetim faaliyetlerinde kullanılan bir değerlendirme sistemidir. CAMELS ilk harflerini aldığı 6 bileşenden oluşmaktadır. Buna göre; C sermaye yeterliliğini (capital adequacy), A aktif kalitesini (asset quality); M yönetim yeterliliğini (management adequacy); E kazanç durumunu (earnings); L likiditeyi (liquidity); S ise piyasa risklerine duyarlılığını (sensitivity to market risk) temsil etmektedir. Çalışmada, CAMELS analiz yöntemi ile Türk bankacılık sisteminde yer alan kamu, özel ve yabancı sermayeli mevduat bankalarının mali durumlarını tespit etmek amaçlanmıştır. Bu bağlamda çalışmada, 2002-2010 dönemine ilişkin veriler kullanılarak banka gruplarının karşılaştırmalı analizi yapılmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda sermaye yeterliliği, piyasa risklerine duyarlılık ve yönetim yeterliliği açısından kamu sermayeli mevduat bankalarının; karlılık açısından özel sermayeli mevduat bankalarının; aktif kalitesi ve likidite açısından ise yabancı sermayeli mevduat bankalarının diğer banka gruplarına göre daha iyi durumda oldukları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: CAMELS Analizi, Banka, Mevduat Bankaları, Performans, Değerleme.

Jel Sınıflaması: G17, G21, L25

CAMELS THE PERFORMANCE EVALUATION MODEL: AN EMPIRICAL IMPLEMENTATION ON DEPOSIT BANKS IN TURKEY

Abstract

CAMELS the performance evaluation model is an appraisal system used in banking to watch the general situation in the market and to handle remote-surveillance activities throughout risk-based inspection. Named after their initials, the CAMELS consists of 6 components. C stands for capital adequacy, A asset quality, M management adequacy, E earnings, L liquidity, and S sensitivity to market risks. In this study it has been aimed to find out the financial standing of the public, private and foreign-capital banks in Turkey by the CAMELS analysis method. A comparative analysis has been made with data taken from 2002 to 2010. The findings indicate that public banks are in a better position than the banks in other categories in terms of capital adequacy, sensitivity to market risks, and management adequacy. On the other hand, private banks are in a better standing in terms of earnings, and foreign-capital banks asset quality and liquidity.

Keywords: CAMELS Analysis, Bank, Deposit Banks, Performance, Evaluation.

Jel Classification: G17, G21, L2

* Doç. Dr., Mersin Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü, ilhaneg2005@hotmail.com, Yenişehir/MERSİN

† Arş. Gör., Mersin Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü, emresatopal@hotmail.com, Yenişehir/MERSİN

‡ Arş. Gör., Niğde Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü, ozkara86@gmail.com, Merkez/NİĞDE

GİRİŞ

Bankalar, üretim kesimine sunduğu finansal kaynaklar ile iktisadi gelişimin ve ulusal işletmelerin rekabetçi gücünün belirleyicisi konumunda olduğu için finansal piyasaların en temel kurumudur. Bu bağlamda, finansal piyasaların, özelde ise bankacılık sektörünün yapısı, büyüklüğü ve sağlamlığı güçlü bir ekonomi için esas teşkil etmektedir (Kapucu - Şiriner, 2007: 164).

Finans sektörünün en önemli aktörü olan bankacılık kesimi, finansal liberalizasyon hareketleri sonrasında belirli dönemlerde bankacılık krizlerine maruz kalmıştır. Finansal liberalizasyon uygulamaları sonrasında bankacılık sektörü daha karmaşık bir yapıya bürünmüş ve daha riskli bir konuma gelmiştir. Gerçekleşen finansal krizler, gerek finans kesimini gerekse de reel kesimi ciddi maliyetler altına sokmuştur. Bu nedenler doğrultusunda krizleri ve banka iflaslarını engellemek amacıyla gözetim ve denetim sistemleri geliştirilmiştir (Şen - Solak, 2011: 52). Bu sistemlerden biri olan CAMELS, risk bazlı denetimde kullanılan, kurum içi ve dışı erken bir uyarı sistemidir.

CAMELS sistemi kullanılarak bankaların mali durumlarının değerlendirilmesi, hem ulusal hem de uluslararası çeşitli çalışmalara konu olmuştur. Araştırmamıza paralel olarak yapılmış çalışmalardan bazıları şunlardır:

Kaya (2001), Türk bankacılık sisteminin 1997-2000 yıllarındaki durumunu tespit etmek amacıyla CAMELS sistemi kapsamında 22 referans gösterge belirleyerek analiz işlemleri gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda mali durum baz alınarak başarılı olarak belirlenen bankaların oranı %17 olarak tespit edilmiştir. Bu doğrultuda CAMELS analizinin bankacılık sisteminde erken bir uyarı sistemi olarak kullanılabilceğini vurgulamıştır.

Tosuner vd. (2002), Türk bankacılık sisteminin temel göstergelerini bulmak amacıyla faktör analizi yapmış ve CAMELS sisteminin Türk bankacılık sistemine uygun olmadığı doğrultusunda sonuçlara ulaşmıştır.

Kılıç ve Fettahoğlu (2005) tarafından yapılan çalışmada, 2002-2004 yılları baz alınarak Türk bankacılık sektörünün mali durumu diğer bir deyişle performansı CAMELS analizi ile tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgulara göre Türk bankacılık sektörünün öngörü gücünün olumlu olduğu ve CAMELS sisteminin bir erken uyarı sistemi olarak geliştirilebileceği ortaya konmuştur.

Bepari ve Mollik (2008) çalışmalarında, Bangladeş bankacılık sisteminin mali durumunu ortaya çıkarmak ve sorunlu bankaları tespit etmek amacıyla CAMELS analizi kullanmışlar, çalışma sonucunda, belirlenen bankaları gözlem altında tutmanın gerekliliğini ortaya koymuşlardır.

Atikoğulları (2009), çalışmasında 2001 yılında meydana gelen finansal krizin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bankacılık sektörüne olan etkilerini CAMELS yaklaşımı ile belirlemeyi amaçlamıştır. Bu doğrultuda, varlık büyüklüğü açısından en büyük beş banka analiz kapsamına dâhil edilmiş ve bu bankaların sermaye yeterlilikleri, aktif ve yönetim kalitesi, karlılık ve likidite durumları belirlenmeye çalışılmıştır. Analiz neticesinde, bankaların 2001 krizi sonrasında karlılık ve yönetim yeterliliği açısından gelişim göstermiş olmalarına rağmen, sermaye yeterliliği, varlık kalitesi ve likidite durumu açısından durumlarının kötüleştiği tespit edilmiştir.

O'Keefe ve Wilcox (2009), bankacılık risklerinin artışına dikkat çekmek için yapmış oldukları çalışmalarında, risklerin önlenmesinde CAMELS derecelendirme sisteminde kullanılan rasyoların riske göre düzeltilmesi ile daha doğru sonuçlar vereceğini tespit etmişlerdir.

Sangmi ve Nazir (2010), Kuzey Hindistan'daki birkaç bankanın 2001-2005 yılları arasındaki verilerini baz almış ve bu bankaların mali durumunu belirlemek amacıyla CAMELS analizi kullanmışlardır. Sonuç olarak analiz kapsamında incelenen bankaların mali durumlarının iyi olduğu tespit edilmiştir.

Sakarya (2010), CAMELS derecelendirme sistemini kullanarak İMKB'deki yerli ve yabancı bankaların karşılaştırmalı analizini yapmıştır. Analiz neticesinde sermaye yeterlilik, karlılık, likidite açısından yerli sermayeli bankaların daha iyi durumda oldukları belirlenirken, aktif kalitesi, piyasa risklerine karşı duyarlılık açısından yabancı sermayeli bankaların daha iyi bir durumda oldukları belirlenmiştir. Yönetim kalitesi anlamında ise yerli ve yabancı sermayeli bankaların birbirine yakın seviyede oldukları tespit edilmiştir.

Şen ve Solak (2011), Türk ticari bankacılık sektörünün performansını CAMELS sistemiyle analiz etmişlerdir. Çalışma 1995-2008 döneminde faaliyet gösteren kamu, özel ve yabancı bankaları kapsamaktadır. Analiz neticesinde, 2001 krizi sonrasında sektörde bir iyileşme yaşandığı ve CAMELS sisteminin bankaların risklerini ölçmede başarılı bir sistem olduğunu vurgulamışlardır.

Kandemir ve Arıcı (2013) çalışmalarında, Türkiye'de faaliyet gösteren mevduat bankalarını mülkiyet yapılarına göre gruplandırılarak 2001-2010 dönemindeki performanslarını grup bazında karşılaştırmalı olarak analiz etmişlerdir. Çalışmada, CAMELS Performans Değerleme Modeli kullanılmıştır. Yapılan analiz sonucunda 2001 bankacılık krizi sonrasında mevduat bankalarının yüksek sermaye yeterlilik ve likidite oranlarına sahip oldukları ve bu bağlamda olası krizlere karşı oldukça temkinli hareket ettikleri tespit edilmiştir. Ayrıca incelenen dönemde, yabancı sermayeli mevduat bankalarının aktif kalitesi ve yönetim kalitesi açısından en yüksek performansa sahip olduğu belirlenirken, piyasa risklerine karşı ise diğer banka gruplarına göre daha duyarlı oldukları belirlenmiştir.

Çağıl ve Mukhtarov (2014), 2007-2010 döneminde Azerbaycan'da faaliyet gösteren yerli ve yabancı sermayeli bankaların performansları analiz edilmiştir. Çalışmada bankaların 2007-2010 dönemi boyunca performansları CAMELS derecelendirme sistemi ile değerlendirilmiştir. Çalışma neticesinde, yerli sermayeli bankaların yabancı sermayeli bankalara oranla daha kötü ve dalgalı bir performans sergilediği tespit edilmiştir.

CAMELS analizi kullanılarak yapılan bu araştırmalar çerçevesinde, yaptığımız çalışma ile literatüre önceki çalışmalardan farklı olarak, özel, kamu ve yabancı sermayeli bankaların tamamı analize dahil edilmiş, dolayısıyla daha kapsamlı ampirik bir uygulama yapılmıştır. Bunun yanı sıra analiz dönemi içerisinde yaşanan finansal krizler kapsamında bankaların performanslarının analiz edilmesi de literatüre farklı bir bakış açısı sunmaktadır. Bu bağlamda çalışmada Türkiye bankacılık sistemi içerisinde yer alan kamu, özel ve yabancı sermayeli bankaların mali durumlarını CAMELS analizi ile tespit ederek, karşılaştırmalı analiz yapmak amaçlanmıştır. 2001 ve 2008 yıllarında yaşanan finansal krizlerin etkisi göz önüne alınarak çalışmada, 2002-2010 dönemi analiz edilmiştir. Analizde kullanılan veriler, bankaların ilgili dönemdeki verileri, Kamuyu Aydınlatma Platformu ve Borsa İstanbul'un veri tabanlarından elde edilmiştir.

I. CAMELS SİSTEMİ

CAMELS ilk harflerini aldığı 6 bileşenden meydana gelmektedir. Buna göre; **C** sermaye yeterliliğini, **A** aktif kalitesini (asset quality); **M** yönetim yeterliliğini (management); **E** kazanç durumunu (earnings); **L** likiditeyi (liquidity); **S** ise piyasa risklerine duyarlılığı (sensitivity to market risk) temsil etmektedir. CAMELS sistemi oluşturulurken öncelikle bankalar her bir CAMELS bileşeni için değerlendirilmektedir. Bunun için çeşitli finansal oranlar kullanılmakta ve değerlendirme 1-5 arası bir ölçek kullanılarak yapılmaktadır. Bu bağlamda "1" ilgili bileşende en iyi performans gösteren bankaları temsil etmekte iken artan not kötüleşen durumu ifade etmektedir. Her bir bileşen bu şekilde hesaplandıktan sonra bu bileşenlerin ağırlıklı ortalaması o bankanın genel notu anlamına gelmektedir (Kaya, 2001: 1).

CAMELS sisteminin ilk bileşeni sermaye yeterliliğidir. Bu bileşende bankaların sermayesi, miktar ve sermayenin niteliği bağlamında değerlendirilmektedir. Aktif kalitesi bileşeninde ise

bankanın varlık kalitesi, aktifin gelir getirip getirmediği, gelir getirme gücü, gelirin sürekliliği, nakde dönüş kabiliyeti ve işletmenin kaynak yapısına uygun olup olmadığı açısından değerlendirilmektedir. Yönetim kalitesi bileşeninde, yönetim kurulunun kurumun etkinliklerine ilişkin riskleri belirleme, ölçme, izleme, kontrol etme ve kurumun yürürlükteki yasa ve yönetmelikleri uygun olarak güvenli, sağlıklı ve etkili işletimini sağlama yeteneği ölçülmektedir. Kazançlar bileşeni ise tarihsel ve kalite olarak kazançları değerlendirirken mevcut yapının sürdürülebilirliğini de dikkate almaktadır. Likidite bileşeni, bankaların likidite pozisyonunu, kullanılan oranlar aracılığıyla ölçmektedir. Piyasa riskine duyarlılık bileşeni yoluyla bankanın faiz oranlarında, kurlarda, mal ve hisse senedi fiyatlarında yaşanabilecek değişimlerden kaynaklanan piyasa riskine karşı olan duyarlılığı değerlendirilmektedir.

Bankaların denetimi aşamasında CAMELS bileşenleri değerlendirilirken göz önüne alınması gereken kriterler aşağıda Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1. CAMELS Analizi Aşamasında Dikkat Edilecek Kriterler

	KRİTERLER
C - (Capital) Sermaye Yeterliliği	Bankaların finansal durumlarını bankaların büyüklükleri dikkate alınarak değerlendirilmesi
	Ek sermayeye ihtiyaç duyulduğu durumlarda kaynak imkânlarının durumu
	Riskli varlıkların durumu ve bu risklere yeterli karşılığın ayrılıp ayrılmadığı, yeniden değerlendirme koşulları
	Bilançonun varlık yapısının muhtelif riskleri de içerecek şekilde ayrıştırılması
	Bilanço dışı işlemlerin yarattığı risklerin değerlendirilmesi
	Karlılık durumu
	Bankanın büyümeye ilişkin planları
	Dağıtılmamış karların büyüklüğü
	Sermaye piyasalarına ve diğer sermaye kaynaklarına erişim imkânları
A - (Asset) Aktif Kalitesi	Kredi kullandırma sürecinin etkinliği, şartları, yönetsel değerlendirme, kredi kullandırırken gerekli risk değerlendirmesinin yapılıp yapılmadığı ve buna uygun teminat alınması
	Problemlerli varlıkların tespiti, izlenmesi ve bu süreçte gösterilen başarı
	Kredi karşılıklarının durumu, yeterli muhtemel zarar karşılıklarının ayrılması
	Kredi riskinin düzeyi ve bilanço dışı faaliyetlerde verilen teminatların, türev işlemlerin, kredi limitlerinin incelenerek değerlendirilmesi
	Kredi ve yatırım portföyünün değerlendirilmesi
	Varlık yoğunlaşmasının değerlendirilmesi
	Sorunlu varlıkların tahsilatındaki başarı
	İç denetim ve yönetim bilgi sistemlerinin durumu
M (Management) Yönetim kalitesi	Banka kararlarının yönetim kurulu tarafından desteklenme şartları
	Yönetim kurulunun ve üst yönetimin faaliyetlere ait riskleri kontrol etme başarıları, stratejileri ve sektördeki gelişmelere, yeni ürün ve hizmetlere uyumu ve öncülük etme kapasiteleri
	Faaliyet alanlarındaki iç kontrol sistemlerinin yeterliliği ve uygun politikaların oluşturulma seviyesi
	Bankaların yönetim, bilgi ve risk sistemlerinin yapısı, büyüklüğü ve faaliyet alanlarına göre yeterliliği
	Mevzuata uygun işleyiş
	Banka yönetiminin, denetçilerin değerlendirmelerini ve uyanlarını dikkate alması ve mevzuata uygun bir bankacılık sisteminin yaratılmasına katkı yapma arzusu
	Yönetimin derinliği ve başarısı
	Üst yönetim ve yönetim kurulunda otoritenin dağılımı ve yönetim kalitesi
	Bankaların genel başarısı ve risk profili
E (Earnings) Kazançlar(Karlılık)	Kazançların durumunun trende bağlı ve istikrar açısından değerlendirilmesi
	Dağıtılmamış karlar vasıtasıyla banka için yeterli sermayenin oluşturulup oluşturulmadığı
	Kazançların kaynakları ve kalitesi
	Bütçeleme sistemleri ve yönetim bilgi sistemlerinin değerlendirilmesi
	Karşılık sisteminin ve yeniden değerlendirilmenin durumu
	Varlık yoğunlaşmasının değerlendirilmesi

	Kazançların piyasa riskine karşı duyarlılığı
L (Liquidity) Likidite durumu	Likidite kaynaklarının bugünü ve sonrası için değerlendirilmesi ve likidite ihtiyacının giderilmesi
	Para ve benzeri fon piyasalarına erişim imkânları
	Bankanın fon kaynaklarının farklılaştırılma durumu
	Kısa vadeli oynak fonlara bağımlılık düzeyi
	Mevduatların gelişimi ve istikrarı
	Varlıkların menkul kıymetlere dönüştürülebilme durumu ve satılabilme imkânları
	Bankanın likiditesinin, likidite stratejileri ve yönetim bilgi sistemlerini de içerecek şekilde değerlendirilmesi
S (Sensitivity to market risk) Piyasa riskine duyarlılık	Bankaların kazanç ve sermaye değerinin piyasadaki olumsuz değişimlere karşı duyarlılığı
	Banka yönetiminin bankanın maruz kaldığı piyasa riskini tespit ve kontrol etmedeki başarısı
	Bankanın ticari olmayan işlemlerde maruz kaldığı faiz riskinin yapısı
	Bankanın ticaret ve döviz işlemlerinden kaynaklanan piyasa riski durumu

Kaynak: (Sakarya, 2010: 15-16) ve (Kaya, 2001: 2-4)

II. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

II.1. Araştırmanın Kapsamı, Amacı ve Yöntemi

Araştırmanın kapsamını, Türkiye bankacılık sistemi içerisinde yer alan kamu, özel ve yabancı sermayeli bankaların 2002-2010 dönemlerine ilişkin bilanço ve gelir tablolarından elde edilen veriler oluşturmaktadır. Analizde kullanılan veriler, Türkiye Bankalar Birliği, Kamuyu Aydınlatma Platformu ve Borsa İstanbul'un veri tabanlarından elde edilmiştir. Analizde bu dönemin tercih edilmesinin nedeni, 2001 ve 2008 yıllarında meydana gelen finansal krizin etkilerini de ortaya koymaktır. İncelenen yıllar itibariyle Türk bankacılık sisteminde faaliyet gösteren, kamu, özel ve yabancı sermayeli bankaların sayıları aşağıda Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2. Türkiye'de Yıllar İtibariyle Banka Sayıları

<u>Yıllar</u>	Kamu Sermayeli Mevduat Bankaları	Özel Sermayeli Mevduat Bankaları	Yabancı Sermayeli Mevduat Bankaları
2002	3	20	15
2003	3	18	13
2004	3	18	13
2005	3	17	13
2006	3	14	15
2007	3	11	18
2008	3	11	17
2009	3	11	17
2010	3	11	17

Kaynak: <https://www.tbb.org.tr/tr>

Araştırmada, kamu, özel ve yabancı sermayeli bankaların incelenen döneme ilişkin bilanço ve gelir tabloları kullanılarak gerekli finansal oranlar hesaplanmış ve CAMELS analizi ile bankaların mali durumlarını tespit etmek amaçlanmıştır. CAMELS değerlendirme sisteminin geleneksel yöntemi olan 1-5 arası ölçek kullanmak yerine, seçilen göstergeler öncelikle ait oldukları bileşende endekse dönüştürülmüş, sonrasında bu endekslerin ağırlıklı ortalamaları alınarak bileşik endeks hesaplanmıştır. Çalışmada öncelikle Türk bankacılık sistemi baz alınarak 2002-2010 yıllarını kapsayan bir performans endeksi (referans göstergeler) oluşturulmuştur. Ardından yine aynı dönem kapsamında kamu, özel ve yabancı sermayeli bankalar için ayrı ayrı

performans endeksi (gerçekleşen değerler) oluşturulmuş ve Türk bankacılık sistemi performans endeksi ile karşılaştırılmıştır.

Bankacılık sektörü performans endeksinin hesaplanmasında, CAMELS analizinde kullanılan 25 adet referans gösterge kullanılmıştır. Ayrıca seçilen göstergeler arasında bir göstergenin birden fazla bileşeni etkilemesinden dolayı, aynı gösterge farklı hesaplamalarda da kullanılmıştır. Bileşenlerin banka performansı üzerindeki etkileri, referans göstergeler, göstergelerin bileşenler içindeki ağırlıkları ve CAMELS bileşenlerinin ağırlıkları literatürde CAMELS analizine ilişkin en sık kullanılan göstergeler çerçevesinde belirlenmiştir. Bu bağlamda Beycan (2007), Sakarya (2010), Kaya (2001), Çinko ve Avcı (2008) tarafından yapılan çalışmalardan yararlanılmıştır. Seçilen CAMELS göstergeleri, ağırlıkları ve ilişkinin yönü Tablo 3'te gösterilmektedir.

Tablo 3. CAMELS Göstergeleri, İlişkinin Yönü ve Ağırlıkları

DEĞİŞKENLER	İLİŞKİNİN YÖNÜ	AĞIRLIK
C – (Capital) Sermaye Yeterliliği		0,20
Özkaynak / T.Aktifler	+	0,40
Özkaynak- Duran Aktifler / T.Aktifler	+	0,30
Özkaynak + Kar / (Mevduat + Mevduat Dışı Kaynaklar)	+	0,30
A-(Asset) Aktif Kalitesi		0,20
T.Krediler / T.Aktifler	+	0,35
Duran Aktifler / T.Aktifler	-	0,10
Takipteki Krediler / T.Krediler	-	0,15
Takipteki krediler karşılığı / Takipteki Krediler	+	0,10
Toplam Krediler / Toplam Mevduat	+	0,30
M-(Management) Yönetim Yeterliliği		0,10
Takipteki Krediler / T.Krediler	-	0,30
Şube Başına Net Kar	+	0,20
Personel Başına Net Kar	+	0,20
Faaliyet Gideri/ Toplam Aktif	-	0,15
Faiz Dışı Gelirler / Faiz Dışı Giderler	+	0,15
E – (Earnings) Karlılık		0,15
Net Kar / Toplam Aktifler	+	0,25
Net Kar / Özkaynaklar	+	0,25
Faiz Gideri/Toplam Aktif	-	0,15
Vergi Öncesi Kar / Toplam Aktifler	+	0,15
Toplam Gelir/Toplam Gider	+	0,20
L-(Liquidity) Likidite Durumu		0,25
Likit Aktifler / Toplam Aktifler	+	0,25
Likit Aktifler / (Mevduat + Mevduat Dışı Kaynaklar)	+	0,25
Mevduat /Özkaynak	-	0,25
Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler	+	0,25
S-(Sensitivity to Market Risk) Piyasa Riskine Duyarlılık		0,10
Net Faiz Geliri / Toplam Aktifler	+	0,30
Döviz Pozisyonu / Özkaynaklar	-	0,30
YP Aktifler / YP Pasifler	-	0,40

CAMELS performans değerlerini hesaplayabilmek için öncelikle Türk Bankacılık Sistemi esas alınarak, Tablo 3'te gösterilen göstergeler doğrultusunda 2002-2010 yıllarına ait Türk Bankacılık Sistemi referans göstergeleri hesaplanmıştır. Ardından kamu, özel ve yabancı sermayeli bankaların konsolide olarak aynı dönemlere ait gerçekleşen değerleri tespit edilmiştir. Bu aşamadan sonra hesaplanan değerler referans göstergelerine bölünüp 100 ile çarpılmış ve elde edilen sonuç,

bileşen ile rasyo arasındaki ilişkinin pozitif ya da negatif olmasına göre 100'den çıkarılmış veya elde edilen sonuçtan 100 çıkarılmıştır. Böylece sapma değerlerine diğer bir söylemle artı değerlere ulaşılmıştır. İlgili bileşenin tüm göstergeleri için artı değerler hesaplandıktan sonra, her bir bileşeni oluşturan rasyolara ait sapma değerleri ilgili rasyoya ait ağırlık katsayıları ile çarpılmıştır. Çarpım yapıldıktan sonra elde edilen sonuçları her bir bileşen kapsamında toplanmıştır. Bu işlemden sonra elde edilen her toplam, ilgili bileşenin CAMELS değerini ortaya çıkarmıştır. Sonrasında ise CAMELS sistemini meydana getiren her bir bileşen için belirlenen katsayılar, ilgili bileşen değeri ile çarpılmış ve bu çarpımların toplanması ile elde edilen sonuç CAMELS performansını vermiştir. Bu süreç aşağıdaki Tablo 4'de gösterilmiştir.

Tablo 4. CAMELS Hesaplama Tablosu Örneği

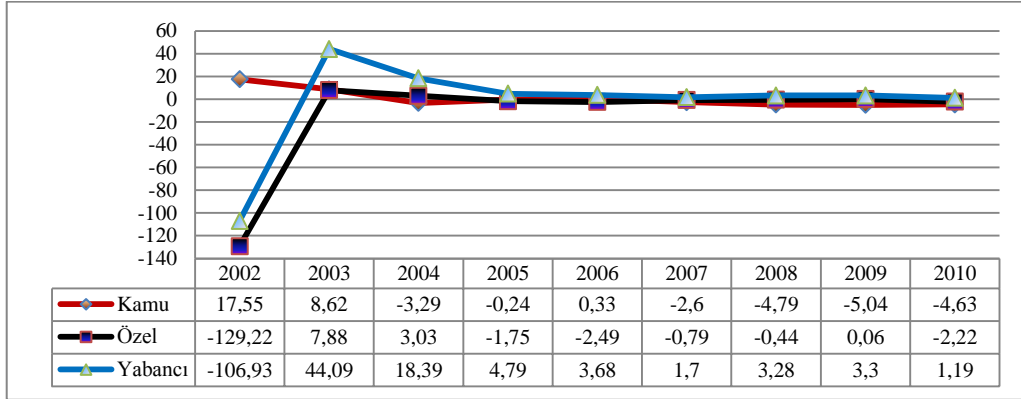
DEĞİŞKENLER	İLİŞKİNİN YÖNÜ	AĞIRLIK	...YILI REFERANS DEĞERİ	KAMU, YABANCI, ÖZEL 2007	ENDEKS DEĞERİ	SAPMA DEĞERİ	CAMELS DEĞERİ
Özkaynak / T.Aktifler	+	0,40	X	A	$100 \times (A/X) = K$	$K-100 = L$	$L \times 0,40$
Duran Aktifler / T.Aktifler	-	0,10	Y	B	$100 \times (B/Y) = Z$	$100-Z = T$	$T \times 0,10$

II.II. Araştırmanın Bulguları ve Analizi

Araştırmada yapılan analiz neticesinde kamu, özel ve yabancı sermayeli bankaların performans verileri, referans olarak belirlenen Türk bankacılık sistemi performans verileri ile karşılaştırılmış, ortaya çıkan sonuçlar aşağıdaki tablo ve grafiklerde gösterilmiştir.

Tablo 5. C- (Capital) Sermaye Yeterliliği

Yıllar	Kamu Sermayeli Mevduat Bankaları	Özel Sermayeli Mevduat Bankaları	Yabancı Sermayeli Mevduat Bankaları
2002	17,55	-129,22	-106,93
2003	8,62	7,88	44,09
2004	-3,29	3,03	18,39
2005	-0,24	-1,75	4,79
2006	0,33	-2,49	3,68
2007	-2,60	-0,79	1,70
2008	-4,79	-0,44	3,28
2009	-5,04	0,06	3,30
2010	-4,63	-2,22	1,19
Ort	0,66	-13,99	-2,95

Grafik 1. C- (Capital) Sermaye Yeterliliği

Sermaye yeterliliği bankaların mali olarak ne kadar güçlü olduğunun bir göstergesidir. CAMELS analizinin ilk bileşeni olan sermaye yeterliliğinin hesaplanmasında Özkaynak / T.Aktifler, %40; Özkaynak - Duran Aktifler / T.Aktifler ve Özkaynak + Kar / (Mevduat + Mevduat Dışı Kaynaklar) %30'ar paya sahip olmak üzere üç gösterge kullanılmıştır. "C" sermaye yeterliliği bileşeni, CAMELS içerisinde %20'lik bir paya sahiptir. İncelenen 2002-2010 dönemi içerisinde, kamu sermayeli mevduat bankalarının sermaye yeterliliği 2002, 2003 ve 2006 yıllarında pozitif iken diğer yıllarda sermaye yeterliliği negatiftir. Sermaye yeterliliğinin en yüksek olduğu yıl 2002 (17,55) iken en düşük olduğu yıl ise 2009 (-5,04)'dur. Ayrıca incelenen dönem itibarıyla kamu sermayeli mevduat bankalarının sermaye yeterliliği endeks ortalaması 0,66 olarak hesaplanmıştır.

Özel sermayeli mevduat bankalarında ise sermaye yeterliliği 2003, 2004 ve 2009 yıllarında pozitif iken diğer yıllarda negatif olarak tespit edilmiştir. Sermaye yeterliliğinin en yüksek olduğu yıl 2003 (7,88) iken en düşük olduğu yıl ise 2002 (-129,22)'dir. Yabancı sermayeli mevduat bankalarının sermaye yeterliliği incelendiğinde ise, sadece 2002 yılında referans değer negatif olduğu, diğer yıllarda ise pozitif olduğu belirlenmiştir. Sermaye yeterliliğinin en yüksek olduğu yıl 2003 (44,09) iken en düşük olduğu yıl ise 2002 (-106,93)'dir. Buna ek olarak incelenen dönem itibarıyla özel sermayeli mevduat bankalarının sermaye yeterliliği endeks ortalaması -13,99 olarak hesaplanmıştır.

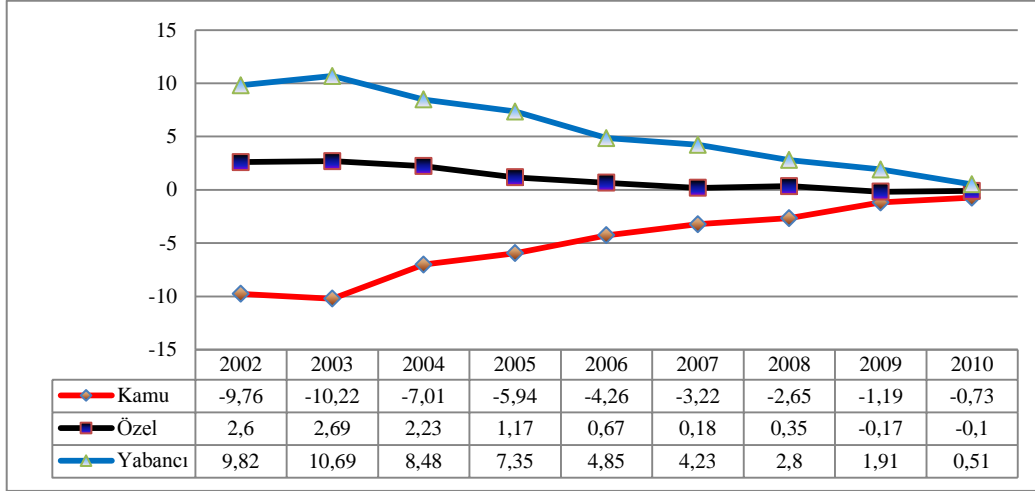
Yabancı sermayeli bankaların diğer gruplara göre yıl bazında sermaye yeterliliğinin daha iyi olduğunu ayrıca özkaynak karlılığının yüksek ve genel olarak mali yapısının daha sağlam olduğunu söylemek mümkündür. Ancak incelenen dönem kapsamındaki genel ortalama dikkate alındığında, yabancı sermayeli bankaların sermaye yeterliliği endeks ortalaması -2,95'dir. Bu bağlamda kamu sermayeli mevduat bankalarının sermaye yeterliliği açısından en olumlu değerlere sahip olduğunu söyleyebiliriz. Tablo 5 ve Grafik 1 incelendiğinde yabancı sermayeli mevduat bankalarının sermaye yeterliliğinin 2002 yılında farklılık gösterdiği görülmektedir. Bu bağlamda 2002 yılında kamu sermayeli mevduat bankalarının referans değeri 17,55 iken özel ve yabancı sermayeli bankaların referans değerleri sırasıyla -129,22 ve -106,93 olarak tespit edilmiştir. 2002 yılı baz alındığında kamu sermayeli bankaların sermaye yeterliliği özel ve yabancı sermayeli bankalara göre daha iyi durumdadır. Özel ve yabancı sermayeli bankalarda oranın bu denli düşük olmasının sebebini 2001 senesinde gerçekleşen finansal kriz ve sonrasında meydana gelen olumsuzluklar olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 6. A-(Asset) Aktif Kalitesi

Yıllar	Kamu Sermayeli Mevduat Bankaları	Özel Sermayeli Mevduat Bankaları	Yabancı Sermayeli Mevduat Bankaları
2002	-9,76	2,60	9,82
2003	-10,22	2,69	10,69

2004	-7,01	2,23	8,48
2005	-5,94	1,17	7,35
2006	-4,26	0,67	4,85
2007	-3,22	0,18	4,23
2008	-2,65	0,35	2,80
2009	-1,19	-0,17	1,91
2010	-0,73	-0,1	0,51
ORT	-5,00	1,07	5,63

Grafik 2. A-(Asset) Aktif Kalitesi

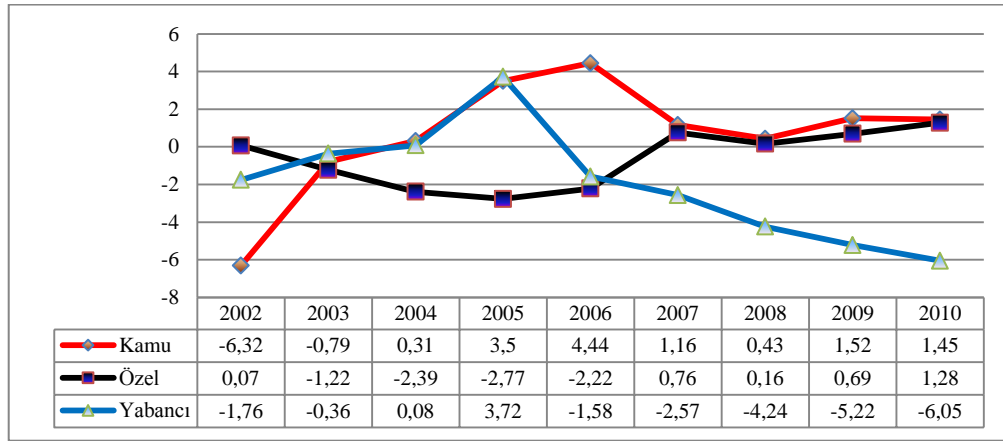
Aktif kalitesi bankalar açısından son derece önemli olan bir faktördür. Aktif kalitesi, kredilerin kalitesini göstermekle birlikte, karlılığın ve ödünç verilen fonların geri alınıp alınmadığının da bir göstergesidir. CAMELS analizinin ikinci bileşeni "A" aktif kalitesinin endeks içerisindeki ağırlığı %20'dir. Bu bileşenin hesaplanmasında beş gösterge kullanılmıştır. Kullanılan göstergeler ve aktif kalitesi bileşeninin içerisindeki payları, T.Krediler / T.Aktifler, %35; Duran Aktifler / T.Aktifler, %10; Takipteki Krediler / T.Krediler, %15; Takipteki krediler karşılığı / Takipteki Krediler, %10 ve Toplam Krediler / Toplam Mevduat, %30 olarak belirlenmiştir.

Tablo 6 ve Grafik 2'de görüldüğü üzere, incelenen dönem itibarıyla aktif kalitesi, kamu sermayeli mevduat bankalarında her yıl negatif olarak gerçekleşmiştir. Kamu sermayeli bankalarda aktif kalitesinin en yüksek olduğu yıl 2010 (-0,73) iken en düşük olduğu yıl ise 2003 (-10,22)'tür. Ayrıca incelenen dönem itibarıyla kamu sermayeli mevduat bankalarının aktif kalitesi endeks ortalaması -5 olarak hesaplanmıştır. Özel sermayeli mevduat bankalarında ise aktif kalitesinin, 2009 ve 2010 yılları dışında diğer bütün yıllarda pozitif olduğu tespit edilmiştir. Aktif kalitesinin en yüksek olduğu yıl 2003 (2,69), en düşük olduğu yıl ise 2009 (-0,17)'dur. İncelenen dönem itibarıyla özel sermayeli bankaların mevduat bankalarının aktif kalitesi endeks ortalaması 1,07 olarak hesaplanmıştır.

Yabancı sermayeli mevduat bankalarının aktif kalitesi yıl bazında değerlendirildiğinde, aktif kalitesinin tüm yıllarda pozitif olduğu belirlenmiştir. Aktif kalitesinin en yüksek olduğu yıl 2003 (10,69), en düşük yıl ise 2010 (0,51)'dur. Yabancı sermayeli mevduat bankalarının incelenen dönem kapsamında aktif kalitesi endeks ortalaması ise 5,63'tür. Aktif kalitesi açısından araştırma kapsamında incelenen mevduat bankaları arasında, en olumlu rasyolara sahip olan banka grubunun yabancı sermayeli mevduat bankaları olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda yabancı sermayeli bankaların kredi kalitesinin yüksek olduğu, verilen kredilerin geri dönüşümlerinin sağlanabildiğini söylemek mümkündür.

Tablo 7. M-(Management) Yönetim Yeterliliği

Yıllar	Kamu Sermayeli Mevduat Bankaları	Özel Sermayeli Mevduat Bankaları	Yabancı Sermayeli Mevduat Bankaları
2002	-6,32	0,07	-1,76
2003	-0,79	-1,22	-0,36
2004	0,31	-2,39	0,08
2005	3,50	-2,77	3,72
2006	4,44	-2,22	-1,58
2007	1,16	0,76	-2,57
2008	0,43	0,16	-4,24
2009	1,52	0,69	-5,22
2010	1,45	1,28	-6,05
Ort	0,63	-0,63	-2,00

Grafik 3. M-(Management) Yönetim Yeterliliği

Yönetim yeterliliği, bankaların faaliyetleri neticesinde üstlendikleri yükümlülükleri sebebiyle taşıdığı risklerin değerlendirilmesinde, karlılık durumunun analizinde ve aktif yönetimi gibi konularda başarılı olup olmadığını ölçmek amacıyla kullanılan bir göstergedir. Ayrıca yönetim yeterliliği değişkeni, bankaların ne ölçüde etkin yönetildiği konusunda bilgiler sağlamaktadır. CAMELS analizinin üçüncü bileşeni "M" yönetim yeterliliğinin endeks içerisindeki ağırlığı %10'dur. Bu bileşenin hesaplanmasında beş gösterge kullanılmıştır. Kullanılan göstergeler ve yönetim yeterliliği bileşeninin içerisindeki payları, Takipteki Krediler / T.Krediler, %30; Şube Başına Net Kar, %20; Personel Başına Net Kar, %20; Faaliyet Gideri / Toplam Aktif, %15 ve Faiz Dışı Gelirler / Faiz Dışı Giderler, %15 olarak belirlenmiştir.

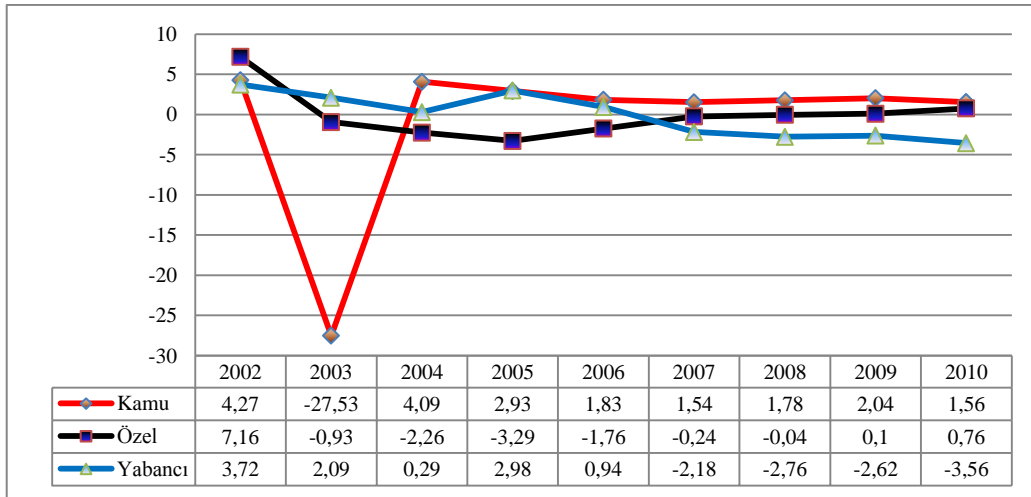
Tablo 7 ve Grafik 3'te, yönetim yeterliliği değişkeninin kamu sermayeli mevduat bankalarında 2002 ve 2003 yıllarında negatif, diğer yıllarda ise pozitif olduğu görülmektedir. Yönetim yeterliliğinin en yüksek olduğu yıl 2006 (4,44) iken en düşük olduğu yıl ise 2002 (-6,32)'dir. Yönetim yeterliliği endeks ortalaması ise 0,63 olarak hesaplanmıştır. Özel sermayeli mevduat bankaları, yönetim yeterliliği açısından değerlendirildiğinde 2003, 2004, 2005 ve 2006 yıllarında sermaye yeterliliği değişkeninin negatif olduğunu, diğer yıllarda ise pozitif değerler aldığını söyleyebiliriz. Yönetim yeterliliğinin en yüksek olduğu yıl 2010 (1,28) iken en düşük olduğu yıl ise 2006 (-2,77)'dir. Özel sermayeli mevduat bankalarının yönetim yeterliliği endeks ortalaması ise -0,63'tür.

Yabancı sermayeli mevduat bankalarının yönetim yeterlilikleri incelendiğinde ise 2004 ve 2005 yılları dışındaki diğer yıllarda sermaye yeterliliğinin negatif olduğu belirlenmiştir. Yönetim yeterliliğinin en yüksek olduğu yıl 2005 (3,72) iken en düşük olduğu yıl ise 2010 (-6,05)'dur. İncelenen dönem itibariyle yönetim yeterliliği endeksi ortalaması -2 olarak hesaplanmıştır. Kamu sermayeli mevduat bankaları yönetim yeterliliği açısından araştırma kapsamında incelenen mevduat bankaları arasında en iyi durumda olanıdır. İncelenen dönem itibariyle özel ve yabancı sermayeli bankaların yönetim yeterliliği açısından zayıf durumda olmalarını bankacılık sektöründe, özellikle finansal kriz dönemlerinde karlılık oranlarının düşük olması ve aktif yönetimindeki yetersizlikler olarak söylemek mümkündür.

Tablo 8. E – (Earnings) Karlılık

Yıllar	Kamu Sermayeli Mevduat Bankaları	Özel Sermayeli Mevduat Bankaları	Yabancı Sermayeli Mevduat Bankaları
2002	4,27	7,16	3,72
2003	-27,53	-0,93	2,09
2004	4,09	-2,26	0,29
2005	2,93	-3,29	2,98
2006	1,83	-1,76	0,94
2007	1,54	-0,24	-2,18
2008	1,78	-0,04	-2,76
2009	2,04	0,10	-2,62
2010	1,56	0,76	-3,56
Ort	-0,83	-0,06	-0,12

Grafik 4. E – (Earnings) Karlılık

Karlılık bileşeni, bankaların faaliyetleri sonucunda elde ettikleri başarıyı ölçmede önemli bir göstergedir. Ayrıca karlılık, banka yöneticilerinin aldıkları birçok karar ve uyguladıkları politikalar sonucunda oluşmaktadır. CAMELS analizinin dördüncü bileşeni “E” karlılık bileşeninin endeksi içerisindeki ağırlığı %15’dir. Bu bileşenin hesaplanmasında beş gösterge kullanılmaktadır. Kullanılan göstergeler ve karlılık bileşeninin içerisindeki payları, Net Kar / Toplam Aktifler, %25; Net Kar / Özkaynaklar, %25; Faiz Gideri / Toplam Aktif, %15; Vergi Öncesi Kar / Toplam Aktifler, %15 ve Toplam Gelir / Toplam Gider, %20 olarak belirlenmiştir.

Tablo 8 ve Grafik 4’te görüldüğü üzere, kamu sermayeli mevduat bankalarının karlılıkları 2003 yılı haricindeki diğer yıllarda pozitif değer almıştır. Karlılığın en yüksek olduğu yıl 2002

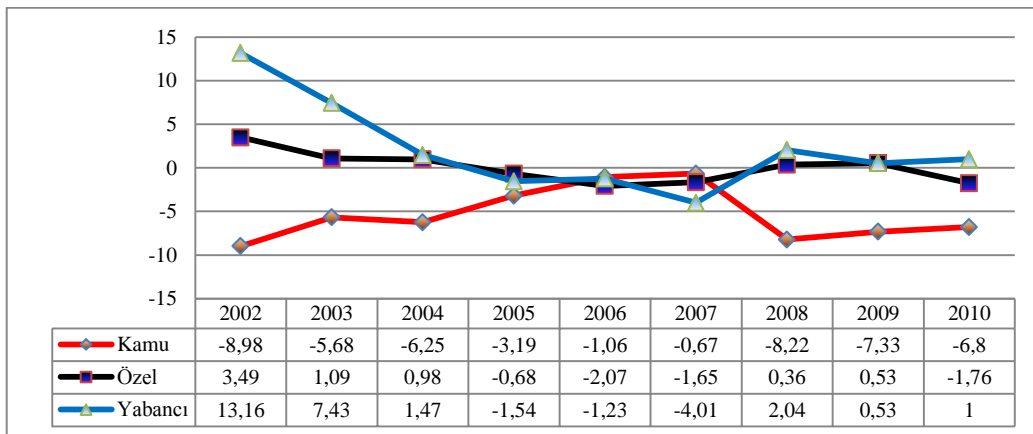
(4,27) iken en düşük yıl ise 2003 (-27,53)'tür. Kamu sermayeli mevduat bankalarının incelenen dönem kapsamında karlılık endeksi ortalaması ise -0,83'tür. Özel sermayeli mevduat bankaları karlılık açısından değerlendirildiğinde 2002, 2009 ve 2010 yılları haricindeki diğer yıllarda karlılık durumlarının daha düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. En yüksek karlılık 2002 (7,16)'de gerçekleşirken en düşük karlılık ise 2005 (-3,29) yılında meydana gelmiştir. Özel sermayeli bankaların karlılık endeksi ortalaması ise -0,06'dır ve diğer banka grupları arasında en yüksek değeri almıştır.

Yabancı sermayeli mevduat bankaları karlılık açısından incelendiğinde, 2002-2006 yılları arasında karlılık oranı, 2007-2010 yılları arasındaki karlılık oranlarına göre daha yüksektir. En yüksek karlılık 2002 (3,72)'de gerçekleşirken, en düşük karlılık 2010 (-3,56) yılında meydana gelmiştir. Karlılık endeksi ortalaması ise -0,12 olarak hesaplanmıştır. Yıl bazında karlılık endeksi değerlendirildiğinde, kamu sermayeli bankaların, özel ve yabancı sermayeli bankalara göre daha iyi durumda olduğu söylenebilir. Bu bağlamda, kamu sermayeli bankaların bir bütün olarak yürüttüğü faaliyetlerinde diğer banka gruplarıyla kıyaslandığında daha karlı olarak çalıştığı ve faaliyetlerinin daha verimli olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 9. L-(Liquidity) Likidite Durumu

Yıllar	Kamu Sermayeli Mevduat Bankaları	Özel Sermayeli Mevduat Bankaları	Yabancı Sermayeli Mevduat Bankaları
2002	-8,98	3,49	13,16
2003	-5,68	1,09	7,43
2004	-6,25	0,98	1,47
2005	-3,19	-0,68	-1,54
2006	-1,06	-2,07	-1,23
2007	-0,67	-1,65	-4,01
2008	-8,22	0,36	2,04
2009	-7,33	0,53	0,53
2010	-6,8	-1,76	1
ORT	-5,35	0,03	2,09

Grafik 5. L-(Liquidity) Likidite Durumu

Likidite bileşeni, bankaların likidite durumlarını, dönen varlıkların ne oranda güvenli olduğunu, borçları ödeme gücünü, beklenmedik piyasa şartlarında ve ekonomik durumlarda bankaların faaliyetlerini devam ettirebilme yetisini gösteren önemli bir göstergedir. CAMELS analizinin beşinci bileşeni "L" likiditenin endeksi içerisindeki ağırlığı %25'dir. Bu bileşenin hesaplanmasında dört gösterge kullanılmaktadır. Kullanılan göstergeler ve likidite bileşenin

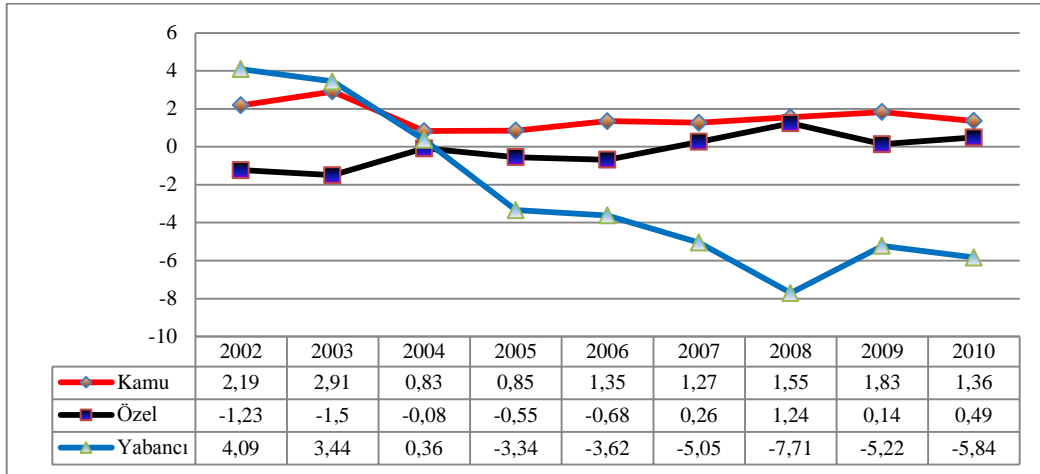
içerisindeki payları, Likit Aktifler / Toplam Aktifler, %25; Likit Aktifler / (Mevduat + Mevduat Dışı Kaynaklar), %25; Mevduat / Özkaynak, %25 ve Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler, %25 olarak belirlenmiştir.

Tablo 9 ve Grafik 5'te görüldüğü üzere, kamu sermayeli mevduat bankalarının likidite durumu, incelenen 2002-2010 yılları arasında sürekli olarak negatif değerler almıştır. Likidite durumunun en düşük olduğu yıl 2002 (-8,98) olarak tespit edilmiştir. Kamu sermayeli mevduat bankalarının incelenen dönem kapsamında likidite endeksi ortalaması ise -5,35'dir. Özel sermayeli mevduat bankaları, likidite durumları itibarıyla değerlendirildiğinde 2005, 2006, 2007 ve 2010 yıllarında likidite durumlarının negatif olduğu, diğer yıllarda ise likidite durumlarının pozitif değerler aldığı söylemek mümkündür. Likidite durumunun en yüksek olduğu yıl 2002 (3,49) iken en düşük olduğu yıl ise 2006 (-2,07)'dir. Özel sermayeli mevduat bankalarının incelenen dönem kapsamında likidite endeksi ortalaması ise 0,03 olarak hesaplanmıştır. Yabancı sermayeli mevduat bankalarının likidite durumu değerlendirildiğinde 2005, 2006 ve 2007 yıllarında likiditenin negatif, diğer yıllarda ise pozitif olduğunu söylemek mümkündür. Likiditenin en yüksek olduğu yıl 2002 (13,16) iken en düşük olduğu yıl ise 2007 (-4,01)'dir. Yabancı sermayeli mevduat bankalarının incelenen dönem kapsamında likidite endeksi ortalaması ise 2,09'dur.

Genel olarak likidite endeksi değerlendirildiğinde, yıl bazında ve endeks ortalaması olarak likidite durumu en iyi olan grubun yabancı sermayeli mevduat bankaları olduğunu söyleyebiliriz. Bu bağlamda yabancı sermayeli bankaların piyasada ortaya çıkabilecek risklere karşı dayanıklılığının daha fazla olduğunu, nakit ihtiyacının olmadığını ve işletme sermayesinin yeterli düzeyde olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 10. S–(Sensitivity to Market Risk) Piyasa Riskine Duyarlılık

Yıllar	Kamu Sermayeli Mevduat Bankaları	Özel Sermayeli Mevduat Bankaları	Yabancı Sermayeli Mevduat Bankaları
2002	2,19	-1,23	4,09
2003	2,91	-1,5	3,44
2004	0,83	-0,08	0,36
2005	0,85	-0,55	-3,34
2006	1,35	-0,68	-3,62
2007	1,27	0,26	-5,05
2008	1,55	1,24	-7,71
2009	1,83	0,14	-5,22
2010	1,36	0,49	-5,84
ORT	1,57	-0,21	-2,54

Grafik 6. S–(Sensitivity to Market Risk) Piyasa Riskine Duyarlılık

Piyasa riskine duyarlılık, bankaların faiz oranlarında, kurlarda, mal ve hisse senedi fiyatlarındaki değişimlerden kaynaklanan, piyasa riskine karşı duyarlılığını ölçen önemli bir göstergedir. Piyasa riskine duyarlılık “S”, CAMELS analizinin altıncı bileşenidir ve endeks içerisindeki ağırlığı %10’dur. Bu bileşenin hesaplanmasında üç gösterge kullanılmaktadır. Kullanılan göstergeler ve piyasa riskine duyarlılık bileşeninin içerisindeki payları, Net Faiz Geliri / Toplam Aktifler, %30; Döviz Pozisyonu / Özkaynaklar, %30 ve Yabancı Para Aktifler / Yabancı Para Pasifler, %40 olarak belirlenmiştir.

Tablo 10 ve Grafik 6’da görüldüğü üzere, kamu sermayeli mevduat bankalarının piyasa riskine karşı duyarlılığı 2002-2010 dönemi içerisinde sürekli olarak pozitif değerler almıştır. Piyasa riskine duyarlılığın en yüksek olduğu yıl 2003 (2,91) iken en düşük olduğu yıl ise 2004 (0,83) olarak hesaplanmıştır. Kamu sermayeli mevduat bankalarının incelenen dönem kapsamında piyasa riskine duyarlılık endeksi ortalaması ise 1,57’dir. Özel sermayeli mevduat bankalarının piyasa risk duyarlılığı ise 2002, 2003, 2004, 2005 ve 2006 yıllarında negatif, diğer yıllarda ise pozitif değerler almıştır. Özel sermayeli bankaların piyasa riskine karşı duyarlılığının en yüksek olduğu yıl 2008 (1,24) iken en düşük olduğu yıl 2003 (-1,5)’tür. Özel sermayeli mevduat bankalarının piyasa riskine duyarlılık endeksi ortalaması ise -0,21 olarak hesaplanmıştır. Yabancı sermayeli mevduat bankalarının piyasa riskine duyarlılığı 2002, 2003 ve 2004 yılları haricindeki diğer yıllarda negatif değerler almıştır. Piyasa riskine duyarlılığın en yüksek olduğu yıl 2002 (4,09) iken en düşük yıl ise 2008 (-7,71)’dir. Yabancı sermayeli mevduat bankalarının incelenen dönem kapsamında piyasa riskine duyarlılık endeksi ortalaması ise -2,54’dür.

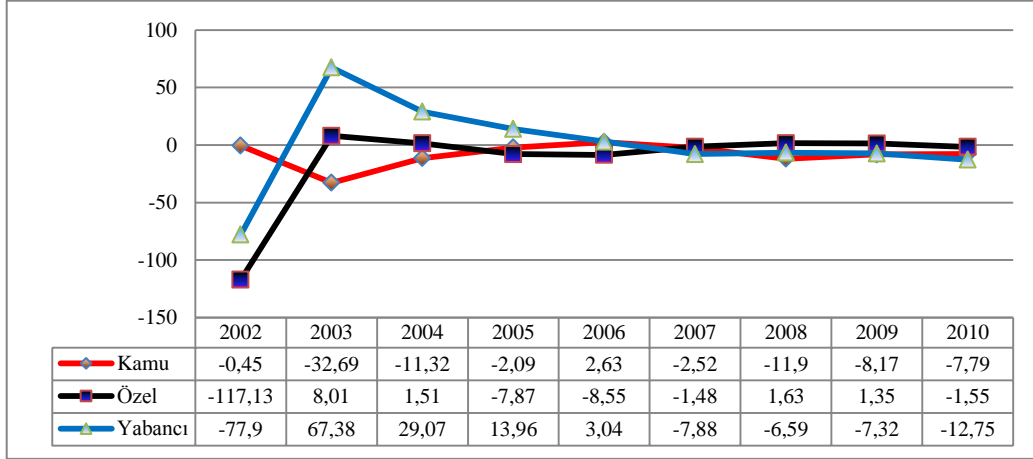
Genel olarak piyasa riskine karşı duyarlılık endeksi değerlendirildiğinde, piyasada ortaya çıkabilecek risklere (faiz riski, döviz riski, enflasyon riski) karşı dayanıklılığı en yüksek olan grup kamu sermayeli mevduat bankalarıdır. Diğer bir deyişle, finansal piyasalarda meydana gelebilecek dalgalanmalara karşı kırılabilirliği daha azdır.

Tablo 11. CAMELS - Genel Endeks Verileri

Yıllar	Kamu Sermayeli Mevduat Bankaları	Özel Sermayeli Mevduat Bankaları	Yabancı Sermayeli Mevduat Bankaları
2002	-0,45	-117,13	-77,9
2003	-32,69	8,01	67,38
2004	-11,32	1,51	29,07
2005	-2,09	-7,87	13,96
2006	2,63	-8,55	3,04

2007	-2,52	-1,48	-7,88
2008	-11,9	1,63	-6,59
2009	-8,17	1,35	-7,32
2010	-7,79	-1,55	-12,75
ORT	-8,26	-13,79	0,11

Grafik 7. CAMELS - Genel Endeks Verileri

Tablo 11 ve Grafik 7’de görüldüğü üzere, 2002–2010 dönemindeki toplam CAMELS değerleri değerlendirildiğinde, kamu sermayeli mevduat bankalarının CAMELS değerleri, 2006 yılı haricindeki diğer yıllarda negatif değerler olarak tespit edilmiştir. Bu doğrultuda en yüksek CAMELS değeri, 2006 yılında (2,63) iken en düşük değer ise 2003 (-32,69)’de meydana gelmiştir. Bu bağlamda 2006’da CAMELS sistemini oluşturan bileşenlerden, “C” sermaye yeterliliği, yönetim yeterliliği, karlılık ve piyasa riskine duyarlılık bileşenleri pozitif değer verirken, aktif kalitesi ve likidite durumu bileşenleri ise negatif değerler vermiştir. Kamu sermayeli mevduat bankalarının incelenen dönem kapsamında CAMELS genel endeks ortalaması ise -8,26’dır.

Genel endeks ortalamasının negatif çıkmasını, kamu sermayeli mevduat bankalarının kredi kalitesinin düşüklüğüne ve likidite durumunun yetersiz olmasına bağlayabiliriz. Bu bağlamda, kamu sermayeli bankaların karlılığın ve ödünç verilen fonların dönüşlerinde sıkıntı yaşadığını söyleyebiliriz. Ayrıca bankaların likidite durumları açısından, dönen varlıklarını kullanarak borçlarını ödeme gücünün, beklenmedik piyasa ve ekonomik durumlarda düşük olduğunu söylemek mümkündür. Buna rağmen kamu sermayeli mevduat bankalarının mali açıdan iyi durumda olduklarını, aktif yönetiminde de başarılı olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca bankaların faiz oranlarında, kurlarda, mal ve hisse senedi fiyatlarındaki değişimlerden kaynaklanabilecek dalgalanmalar sonucu ortaya çıkabilecek piyasa risklerine karşı dayanıklı, bir bütün olarak yürüttüğü faaliyetlerde başarılı ve karlılık açısından da olumlu göstergelere sahip olduğunu söylemek mümkündür.

Özel sermayeli mevduat bankalarının CAMELS değerleri incelendiğinde 2003, 2004, 2008 ve 2009 yıllarında CAMELS değerleri pozitif iken, diğer yıllarda ise negatif değerler aldığı görülmektedir. En yüksek CAMELS değeri 2003 (8,01) yılında gerçekleşirken, en düşük değer ise 2002 (-117,13)’de gerçekleşmiştir. Özel sermayeli mevduat bankalarının incelenen dönem kapsamında CAMELS genel endeks ortalaması ise -13,79’dur. 2002 yılında CAMELS değerinin çok düşük olmasını 2001’de yaşanan finansal krizle ilişkilendirmek mümkündür. Bu dönemde krizin etkisiyle bankaların mali durumlarının zayıfladığını, sermaye yeterliliği açısından zor durumda kaldıklarını söylemek mümkündür. 2003 yılında ise CAMELS değerinin incelenen dönem itibarıyla en yüksek seviyede olmasını, sermaye yeterliliği, aktif kalitesi ve likidite durumlarının pozitif olmasına bağlamak mümkündür. Buna karşın, yönetim yeterliliği, karlılık ve piyasa riskine

karşı duyarlılık bileşenleri ise negatif değerler almıştır. Özel sermayeli mevduat bankalarının genel olarak, mali durum, aktif yönetimi ve likidite açısından iyi bir durumda olduğunu söylenebilir. Ancak piyasadaki fiyat dalgalanmaları sonucu ortaya çıkan piyasa riskine karşı duyarlılığının kırılma olduğu, mali durumun genel olarak iyi olmasına karşın kısa vadede karlılığın ve likiditenin yetersiz olduğunu söylemek mümkündür.

Yabancı sermayeli mevduat bankalarının CAMELS değerleri incelendiğinde 2003, 2004, 2005 ve 2006 yıllarında CAMELS değerleri pozitif iken diğer yıllarda ise negatiftir. En yüksek CAMELS değeri 2003 (67,38)'de, en düşük değer ise 2002 (-77,9) yılında meydana gelmiştir. CAMELS endeksi ortalaması olarak en iyi durumda olan banka grubu yabancı sermayeli mevduat bankalarıdır ve incelenen dönem kapsamında genel endeks ortalaması 0,11 olarak hesaplanmıştır. Bu dönemde CAMELS sistemini oluşturan bileşenler dikkate alındığında, sermaye ve yönetim yeterliliği bileşenleri negatiftken, diğer bileşenler ise pozitif değerler almıştır. CAMELS değerinin en düşük olduğu yılın 2002 olmasını 2001'de yaşanan finansal kriz ile ilişkilendirmek mümkündür. Bu bağlamda yabancı sermayeli mevduat bankalarının 2002 yılında mali durumlarının zayıf olduğunu ve yönetim seviyesinin düşük olduğunu söyleyebiliriz. CAMELS değerinin en yüksek olduğu 2003 yılında ise yabancı sermayeli mevduat bankalarının, sadece yönetim yeterliliği bileşeninin negatif olduğunu diğer bileşenlerin ise pozitif değerler aldığı söylemek mümkündür. Bu bağlamda yabancı sermayeli bankaların, piyasada ortaya çıkabilecek risklere karşı dayanıklılığının yüksek, karlılık ve likidite açısından ise iyi durumda olduğunu söylemek mümkündür.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

CAMELS performans değerlendirme yöntemi kullanılarak yapılmış olduğumuz çalışmada, Türkiye bankacılık sistemi içerisinde yer alan kamu, özel ve yabancı sermayeli bankaların 2002–2010 dönemlerine ilişkin verileri analiz edilmiştir. Çalışmada öncelikle Türk bankacılık sistemi baz alınarak 2002–2010 yıllarını kapsayan, her yıla ait performans endeksi, diğer bir söylemlerle referans göstergeler oluşturulmuştur. Sonrasında ise yine aynı dönem kapsamında kamu, özel ve yabancı sermayeli bankalar için ayrı ayrı performans endeksleri oluşturulmuş ve Türk bankacılık sistemi performans endeksi ile karşılaştırılmıştır. Ayrıca bankacılık sektörü performans endeksinin hesaplanmasında, CAMELS analizinde kullanılan 25 adet referans gösterge belirlenmiştir.

Bu doğrultuda yapılan analizde, incelenen dönem içerisinde;

- Kamu sermayeli mevduat bankalarında, özel ve yabancı sermayeli mevduat bankalarına göre sermaye yeterliliğinin daha yüksek olduğu ortaya çıkarılmıştır.
- Aktif kalitesi açısından, yabancı sermayeli mevduat bankalarının, kamu ve özel sermayeli mevduat bankalarına göre daha iyi durumda olduğu belirlenmiştir. Bu durum da literatürde yapılan çalışmalardan elde edilen sonuçlar ile benzerlik göstermektedir.
- Yönetim yeterliliği ile ilgili olarak, banka gruplarının ilgili bileşen değerleri birbirine yakın olmakla birlikte, kamu sermayeli mevduat bankalarının, özel ve yabancı sermayeli mevduat bankalarına göre daha iyi bir durumda olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç daha önce yapılan birçok çalışmanın aksini ortaya koymaktadır.
- Karlılık açısından, banka gruplarının birbirine yakın değerler aldığını söylememiz mümkündür. Yıllar itibarıyla değerlendirildiğinde, literatüre paralel olarak kamu sermayeli mevduat bankalarının özel ve yabancı sermayeli mevduat bankalarına göre daha iyi durumda olduğu tespit edilmiştir.
- Banka gruplarının likidite durumları değerlendirildiğinde, yabancı sermayeli mevduat bankalarının, kamu ve özel sermayeli mevduat bankalarına göre daha olumlu göstergelere sahip olduğu belirlenmiştir.

- Piyasa riskine karşı duyarlılık açısından ise, kamu sermayeli mevduat bankalarının, özel ve yabancı sermayeli mevduat bankalarına göre piyasada ortaya çıkabilecek dalgalanmalara karşı dayanıklılığının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmada incelenen dönem genişletilip, analize dâhil edilen banka gruplarına kalkınma ve yatırım bankalarının da dâhil edilmesi, ileride yapılacak çalışmalar açısından faydalı olabilecektir. Buna ek olarak CAMELS yöntemi dışında diğer performans ölçüm yöntemleri kullanılarak karşılaştırma yapılması, sonraki araştırmalara yol gösterici nitelikte olabilecektir.

KAYNAKÇA

- Atikoğulları, M. (2009). An analysis of the northern cyprus banking sector in the post – 2001 period through the CAMELS approach. *International Research Journal of Finance and Economics*, (32).
- Bepari, M. K. & Mollik, A. (2008). Banking system in bangladesh: stable or vulnerable? - A macroprudential assessment. *Journal of Business Administration*, (34), 3-4.
- Beycan, M. (2007). *Bankalarda performans değerlemesi ve bir uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Çağıl, G. & Mukhtarov, S. (2014). Azerbaycan ticari bankacılık sektörünün CAMELS yöntemi ile performans analizi. *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*, 11 (41), 77-94.
- Çinko, M. & Avcı, E. (2008). CAMELS derecelendirme sistemi ve Türk ticari bankacılık sektöründe başarısızlık tahmini. *Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi*, 2 (2), 25–49.
- Kandemir, T. & Demirel Arıcı, N. (2013). Mevduat bankalarında CAMELS performans değerlendirme modeli üzerine karşılaştırmalı bir çalışma (2001-2010). *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18 (1), 61-87.
- Kapucu, H. & Şiriner, İ. (2007). *Kriz sonrası yabancı sermaye akımlarının Türk bankacılık sektöründeki sermaye yoğunlaşması üzerine etkisi (2000-2007)*. Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Yüksekokulu Uluslararası Finans Sempozyumu, İstanbul, 163-182.
- Kaya, Y. T. (2001). *Türk bankacılık sektöründe CAMELS analizi*. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, MSPD Çalışma Raporları, 2001 (6), 1–20.
- Kılıç, Ç. & Fettahoğlu, A. (2005). *Türk bankacılık sektörünün CAMELS analizi ile değerlendirilmesi*. 9. Ulusal Finans Sempozyumu, 89-128.
- O'Keefe, J. & Wilcox, J. A. (2009). *How has bank supervision performed, and how might it be improved?*. Proceedings of the Federal Reserve Bank of Boston's 54th Economic Conference.
- Sakarya, Ş. (2010). CAMELS derecelendirme sistemine göre İMKB'deki yerli ve yabancı sermayeli bankaların karşılaştırmalı analizi. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, Haziran - Özel Sayısı.
- Sangmi, M. D. & Nazir, T. (2010). Analyzing financial performance of commercial banks in India: An application of CAMELS model. *Pak. J. Comm. Soc. Sci.*, 4 (1), 40-55.
- Şen, A. & Solak, S. (2011). Ticari bankacılık sektörünün CAMELS analizi: Türkiye örneği. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar Dergisi*, 48 (554).

Tosuner, A., Aydoğan, E. M. & Pekkaya S. (2002). Türk bankacılık sisteminde finansal risk analizi. *İktisat, İşletme ve Finans Dergisi*, 17 (197), 47-67.

Türkiye Bankalar Birliği, www.tbb.org.tr. et. 12.10.2015.